

Zofia Szmydtowa

Anna Chorowiczowa

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 36/1-2, 74-76

1946

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA CHOROWICZOWA

Chorowiczowa Anna z Oderfeldów urodziła się w Warszawie w styczniu roku 1895. Uczęszczała do szkoły Jawurkówny i Kowalczykówny. Świadectwo dojrzałości uzyskała w gimnazjum im. św. Anny w Krakowie. Wyższe studia odbywała na Uniwersytecie Warszawskim na wydziale filozoficznym w zakresie polonistyki i germanistyki. Doktoryzowała się na podstawie pracy: „O Konfederatach Barskich Adama Mickiewicza“, drukowanej w roku 1922 w Warszawie, jako Nr 2 wydawnictwa p. t. „Studia z zakresu Historii Literatury Polskiej“.

W sposób rzeczowy i zwięzły omówiła tu autorka genezę dramatu, jego źródła historyczne i literackie. Zwróciła uwagę na wpływ „Soirées de Neuilly“, uwzględniła łączność mickiewiczowskiego utworu z twórczością V. Hugo, A. de Vigny i innych pisarzy francuskich. Podkreśliła rysy szyllerowskie w kreśleniu konfliktu zbiorowości.

Osobny rozdział poświęciła autorka próbie rekonstrukcji tekstu. Na podstawie aluzji i wskazówek, tkwiących w dwóch zachowanych aktach, przedstawiła przypuszczalny zarys fabuły, rozdzielając materiał na pięć aktów. Wniosła wnioski co do dalszych części dramatu z ekspozycji i pierwszych faz rozwojowych akcji. Z nich też wyprowadziła uwagi o roli miejsca i czasu w utworze.

Przy pomocy metody genetyczno-opisowej ustaliła łączność „Konfederatów Barskich“ z poprzedzającą ich twórczością Mickiewicza.

Przy wartościowaniu estetycznym poszła Chorowiczowa za umiarkowanym sądem Kallenbacha przeciwko Tarnowskiemu, który przecenił francuski dramat poety, i przeciwko Bełcikowskiemu, który nie docenił.

Przy ocenie polskich przekładów słusznie uznała za niestosowne, niezgodne z duchem oryginału tłumaczenie wierszem, dokonane przez Olizarowskiego.

Skoro Mickiewicz napisał dramat swój prozą, należało się z tym liczyć. Temat pracy nie dawał autorce pola do od-

kryć rewelacyjnych. Pozwolił przecież na wykazanie umiejętności badania zjawisk literackich i ujawnienia powściągliwości w ich wartościowaniu. W roku 1923 opublikowała w „Pamiętniku Literackim” rozprawkę p. t. „Ze studiów nad artyzmem Ballad i Romansów Mickiewicza”.

W latach późniejszych przedmiotem zainteresowań i studiów autorki stał się Asnyk. Zbierała ona materiały do twórczości tego poety, ale pracy o nim nie napisała. Dokonała jedynie reedycji jego zbiorku p. t. „Album Pieśni” w wydaniu Biblioteki Wielkiej Nr 23.

Po ukończeniu wyższych studiów Chorowiczowa próbowała pracy pedagogicznej w szkolnictwie warszawskim, wygłaszała również odczyty w Radio.

Najbardziej jednakże pociągała ją praca dziennikarska, którą uprawiała systematycznie na łamach „Kurieru Polskiego”. Tutaj umieszczała sprawozdania z posiedzeń Ligi Narodów, oparte na własnych obserwacjach i wrażeniach.

Drukowała także recenzje z książek i sztuk teatralnych, zawsze rzeczowe i jasne, a często trafne i samodzielnie pomyslane.

W latach 1936—1939 pracowała jako redaktorka encyklopedii „Świat i Życie”, wychodzącej pod naczelnym kierownictwem prof. Zygmunta Łempickiego. Była także współautorką tego wysoce pożytecznego wydawnictwa, umieszczając w nim dwie rozprawki z zakresu spraw najlepiej sobie znanych.

Wybór tematów zaświadczył o rzetelności Chorowiczowej. Z aktualnych zagadnień podjęła ona te tylko, które mogła poddać bliższej obserwacji, do których znalazła dosyć źródeł. Liczyła się przy tym jako publicystka z dość szerokim kołem czytelników.

W tomie 1 (str. 1103) umieściła sporą rozprawkę o Czechosłowacji. Zajęła się w niej położeniem kraju, ludnością, życiem gospodarczym, dziejami państwa od średniowiecza począwszy. Rozpatrzyła spokojnie i bez uprzedzeń współczesne stosunki polsko-czeskie, w szczególności zaś spór o Śląsk Cieszyński. Stwierdziła istnienie wspólnych interesów politycznych i gospodarczych, które powinny doprowadzić oba państwa do rzetelnej współpracy kulturalnej. Symbol przyszłych relacji kulturalnych dostrzegła w fakcie stworzenia w stolicy Czech katedry kultury i literatury polskiej.

Drugą rozprawkę umieściła Chorowiczowa w t. 3 encyklopedii (str. 3118) p. t. „Liga Narodów”. Wyszła w niej od własnych wrażeń i spostrzeżeń o różnaitości ras i narodów w tej organizacji pokojowej. Genezę Ligi wyprowadziła z tradycji holenderskiej, którą ongiś reprezentował Hugo Grotius (1583—1645), dążący do założenia Towarzystwa Narodów, i nasz król, Stanisław Leszczyński. Wyjaśniła wewnętrzną organizację Ligi (Zgromadzenie i Rada), omówiła cele Ligi

i rolę w niej Polski. Dała niezbędne informacje w sposób przystępny i wyczerpujący.

Podczas wojny pracowała jako dziennikarka w prasie podziemnej, tłumacząc druki zagraniczne.

17. XII. 1942 zostaje aresztowana i osadzona na Pawiaku. Okrutna śmierć położyła kres pracy wyrobionej dziennikarki i zdolnej organizatorki prac wydawniczych.

Zofia Szmydtowa
